

DENKSPORT SCHAKEN

Diepgewortelde schaaklesmethode

DOOR HENK VAN GOOL

De door de Nederlandse schaakpedagogen Rob Brunia en Cor van Wijgerden ontwikkelde “Stappenmethode” bestaat nu zo’n dertig jaar. De lessenserie is inmiddels internationaal doorgebroken. Ook in Limburg is deze schaaklesmethode gemeengoed.

Begin 1987 brachten de didacticus Rob Brunia en de Rotterdamse onderwijzer Cor van Wijgerden een nieuwe lesmethode op de markt. De “Stappenmethode” moest de oude lesmethode, die via de leerboeken “Jeugdschaak” en “Juniorenschaak” werd gegeven, gaan ver-

vangen. De oude methode introduceerde de schaaksport vooral in de breedte. Zo werden behalve schaaktechnische vaardigheden ook openingstheorie en schaakhistorie belicht. Kinderen die op school of op de club volgens die methode leerden schaken, konden hun kennis en vaardigheden uiteindelijk toetsen via een drietal examens: het pionnen-, toren- en koningsdiploma.

De Stappenmethode focust vooral op de systematische opbouw van tactische vaardigheden. Nadat schakers in Stap 1 de spelregels hebben geleerd, leren ze in de vervolgstappen technieken om geen pionnen of stukken te verliezen. Tevens leren ze stukken van hun tegenstander te winnen. Zonder enige beheersing van de basisvaardig-

heid *tactiek*, komt er van het uitvoeren van een *strategie* (lange termijn plannen) niets terecht.

De Stappenmethode kan zowel klassikaal, in kleinere groepen als ook individueel worden gebruikt. Ook volwassenen kunnen hier goed mee uit de voeten.

De methode bestaat uit een zestal stappen, die de beginner opleiden tot het niveau van een gevorderde speler. Voor elke Stap kan men examen doen. De Stappenmethode bestaat uit instructieboekjes voor de schaaktrainer en oefenboekjes voor de leerling. De instructieboekjes geven de trainer een leidraad hoe deze methode te onderwijzen. Vooral voor mensen die niet veel onderwijservaring hebben, biedt de

structuur van de lessen een houvast voor een duidelijke instructie. De oefenboekjes bestaan uit diverse hoofdstukken. Elk hoofdstuk behandelt een thema (bijvoorbeeld “penning”) en begint met een pagina uitleg, gevolgd door enkele pagina’s oefenstof om het thema onder de knie te krijgen. Het bijzondere aan de lesstof is, dat de oefeningen bestaan uit schaakdiagrammen die een schaakpuzzel van dat thema bevatten. Doordat er twaalf diagrammen op een pagina passen, kunnen de leerlingen in korte tijd behoorlijk wat oefenopgaves doen, zonder een lijvig boekwerk te hoeven doorneemen. Inmiddels zijn dan ook heel wat auteurs met het idee aan de slag gegaan en zijn er vele trainingsboe-

ken met dit concept op de markt. Een voorbeeld van de methode ziet U in bovenstaande diagrammen. Wit is telkens aan zet. **Diagram 1** “*sla een ongedekt stuk*” Oplossing: *1.Dxa5!* (niet *Dxh6*, die toren is gedekt door pion g7) **Diagram 2** “*verdedig tegen penning*” Oplossing: *1.Pxb4!* (wit slaat de aanvaller van de toren eraf) **Diagram 3** “*koningsaanval*” Oplossing: *1.Dg5!* (er dreigt *Txh6* of *Dxh6* mat. Op *1...Kh8* wint *2.Txh6+*, *Dh7* *3.Txh7+* de dame en op *1...hxc5* is *2.hxc5* mat!

In Limburg werkt inmiddels zo’n beetje iedere clubtrainer met deze methode. Voor de beginner die het schaakspel via zelfstudie wil leren, is de methode gewoon verkrijgbaar via de KNSB.

Diagram 1

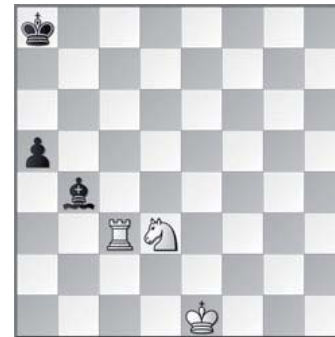

Diagram 2

Diagram 3

DENKSPORT SCHAKEN

Schaakfestijn in Stein

DOOR HENK VAN GOOL

Tijdens de derde ronde van de KNSB-competitie kwamen alle Limburgse teams bijeen op één locatie in Stein. De topwedstrijd Voerendaal 1 tegen Venlo 1 werd met grote cijfers gewonnen door Voerendaal.

Stein was afgelopen weekeinde het strijdtoneel van twee Limburgse derby's en twee wedstrijden van Limburgse clubs tegen Vianen en Sas van Gent. Het KNSB-competitieschema voor de derde ronde was dusdanig, dat besloten werd alle wedstrijden van de Limburgse teams in een zaal van de sporthal aan de Merodestraat in Stein af te werken. Leuk voor de neutrale toe-

schouwer, die ogen tekort kwam om alle partijen te volgen.

De hoofdwedstrijd was de derby tussen de eersteklassers Voerendaal 1 en Venlo 1. Voerendaal 1 had, als ratingfavoriet in de groep, de vorige ronde al een gelijkspel moeten toestaan tegen DSC Delft. De Zuid-Limburgers waren er dus op gebreid hun Noord-Limburgse opponenten te verslaan en lieten niets aan het toeval over. Liefst zeven titelhouders (een GM, drie IM's en drie FM's) namen achter de borden plaats. Venlo kon daar slechts een grootmeester tegenover stellen. Het ratingverschil van maar liefst 150 punten tussen beide teams kwam dan ook tot uitdrukking in de wedstrijd.

Enkele uren na aanvang stond Venlo op een onoverbrugbare achterstand. Het werd ten slotte 7-3 voor Voerendaal. De wedstrijd duurde maar liefst zes uur, omdat de speler van Voerendaal op bord 2 nog heel

Gezamenlijke KNSB-ronde in Stein. FOTO HENK VAN GOOL

Concentratie achter de borden. FOTO HENK VAN GOOL

Diagram uit de partij tussen Hausrath en Van Dael.

lang trachtte een voor hem wat beter eindspel te winnen. Dat lukte uiteindelijk niet, maar de partij duurde daardoor wel 122 zetten, waar een gemiddelde van zo'n 40 zetten normaal is. Een mooie slotcombinatie was te zien in de partij tussen de Duitse grootmeester Daniel Hausrath en het 12-jarige Reuverse schaaktalent Siem van Dael. **Zie diagram 1**

De grootmeester heeft met de zwarte stukken een sterke aanval opgebouwd en verschaft zich nu met een loperoffer toegang tot de witte koning. 21...Lxh2+! 22. Kxh2, Dh4+ 23. Kg1, Th5 24. Pc3, Dh2+ 25. Kf2, Txf3+ daar komt de tweede zwarte

toren meedoen in de aanval 26.Ke1, Txf1+! 0-1 omringd door zwarte stukken is de witte monarch weerloos.

Voerendaal 1 klimt door de zege naar de tweede plaats achter De Stukkenjagers uit Tilburg. Venlo 1 staat voorlopig vijfde.

In de andere derby, die tussen Voerendaal 3 en RSC 't Pionneke uit Roermond, ging de winst met overmacht naar de Midden-Limburgers. De uitslag was 1,5 - 6,5. RSC 't Pionneke doet met een tweede plek achter Eindhoven goed mee in klasse 3H. Voerendaal 3 staat daar negende. In de 2e klasse D speelden DJC Stein tegen HWP Sas van Gent 2 en Voerendaal 2 tegen Vianen/

DVP. Helaas verliepen deze wedstrijden niet goed voor de Limburgse teams. Voerendaal 2 kreeg stevig klop van Vianen: 2-6, terwijl de ploeg uit Stein zijn meerdere moest erkennen in de reserves van HWP Sas van Gent: 3 - 5. DJC zakt daarvoor naar de vijfde plaats. Voerendaal 2 is rodelantaarndrager in die groep.

De Limburgse competitie loopt momenteel niet parallel met de KNSB-competitie. De ploegen in de diverse klassen van de Limburgse bond komen pas eind november weer in actie. Tegen die tijd volgt in deze rubriek een overzicht van de stand van zaken.

DENKSPORT SCHAKEN

Schoolschaak in Maastricht

Veel belangstelling voor het schoolschaaktoernooi in Maastricht. FOTO'S HENK VAN GOOL

DOOR HENK VAN GOOL

In Maastricht hebben enkele dames schaken geïntroduceerd in de naschoolse activiteit. Het resulteerde vorige week in het eerste schoolschaaktoernooi voor die regio.

De handen schieten de lucht in. Organisator Cindy Harder schiet toe om de uitslag te vernemen van een partij die net geëindigd is, of om te bemiddelen in een geschil. School-directeur Henny Clermonts van basisschool Petrus en Paulus kijkt met een tevreden glimlach toe, hoe de

kinderen zich geconcentreerd over de schaakborden buigen. Op deze regenachtige woensdagnamiddag zijn de kinderen van vijf scholen, waarvan twee uit België, in een zaaltje vlakbij de basisschool bijegekomen om hun krachten te meten op de 64 velden. Het eerste schoolschaaktoernooi, naar aanleiding van een initiatief om schaken in de naschoolse opvang te bevorderen, is een klinkend succes.

Twee jaar geleden organiseerde de Limburgse Schaakbond (LiSB) een schoolschaakkampioenschap. Esther Smael, moeder van drie schakende zoons, nam het voortouw om met wat kinderen van de basisschool van haar zoons deel te gaan nemen. Smael: „Er waren maar liefst twaalf belangstellende kinde-

ren. Van tevoren wilden we wel wat schaaklessen hebben. Toen bleek dat er in Maastricht geen jeugdopleiding voor aspirantschakertjes meer bestond. Daarop is contact gelegd met de LiSB. Cindy Harder sprong in het gat. Ze woont in de buurt van basisschool Petrus en Paulus en begon, vlak na de reguliere lessen, met schaaklessen op maandagmiddag.” Directeur Henny Clermonts bood alle ruimte. Clermonts: „Als school zijn we onder andere bezig met talentontwikkeling. De kinderen komen erachter dat ze iets goed kunnen en worden gestimuleerd hier méér mee te gaan doen. Schaken bevordert ook het analytisch denken van de kinderen en tevens merken we dat kinderen met een sociaal-emotionele achter-

stand hier baat bij hebben.” Clermonts hoopt op een olievlekwerking bij de scholen in de regio. Esther Smael vult aan: „Kinderen zien dat het niet raar is om te schaken, dat schaken er is voor iedereen!”

Voor scholen is er de computerlesmethode Chessity. Clermonts: „Chessity is voor ons nog te complex. We doen het gewoon met schaakbord en stukken”.

Voor de deelname aan het schoolschaaktoernooi werden per e-mail scholen benaderd. Maar de meeste respons kwam van mond op mond reclame door de jongeren zelf. Jos Smael stimuleerde een groep vriendjes om mee te doen aan het schoolschaaktoernooi. Deze kinderen komen regelmatig bij Jos en zijn

broertjes Giel en Chris thuis om samen te schaken. Zelf schaakt hij nu al drie jaar en is hij lid van de Zuid-Limburgse club DJC Stein en van het Belgische Tongeren.

Jos: „Om schaakles te kunnen krijgen, moet je best ver rijden (naar Stein). Ik vind het dus goed dat we op school kunnen schaken. Zeker de halve school heeft al op de les gezeten.” Gevraagd naar zijn verwachtingen omtrent dit toernooi: „Ik denk dat Giel of ik eerste worden.”

Jos kreeg bijna gelijk. Ze hoefden maar één jongen voor te laten. Hugo de Bruijn uit het Belgische Voeren won het toernooi. Giel en Jos Smael werden respectievelijk tweede en derde. De schoolprijs kon er natuurlijk maar voor één zijn: Petrus en Paulus uit Maastricht!

DENKSPORT SCHAKEN

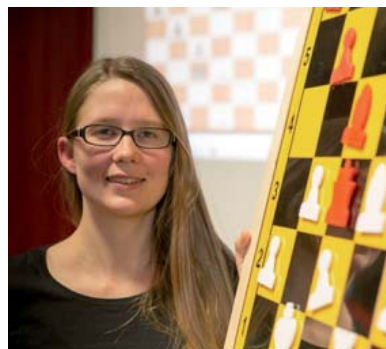
Lezing Sarah Hooft

DOOR HENK VAN GOOL

In het kader van het 80-jarig bestaan van de schaakvereniging Schaesberg, gaf de Duitse damesgrootmeester Sarah Hooft een lezing/training in Het Streeperkruis te Landgraaf. Voor de tientallen deelnemers werd het een geslaagde avond.

De 28-jarige, in het Duitse Nordhorn geboren, Sarah Hooft leerde op haar zesde jaar schaakspelen van haar ouders. Op haar achtste ging ze naar haar eerste schaakvereniging: de SV Bad Bentheim. Ze ontwikkelde zich in een tijdsbestek van vijftien jaar tot een topspeelster in Duitsland. In 2006 won ze het Duits kampioenschap voor meisjes tot en met 18 jaar en in 2011 werd ze

algeheel Duits kampioene bij de dames. Tijdens dat toernooi speelde ze een mooie aanvalspartij: Sarah Hooft – Jevgenija Leveikina **1.e4,c6 2.d4,d5 3.Pc3,dxe4 4.Pxe4,Pf6 5.Pxf6,gxf6 6.c3,Lf5 7.Lf4,Pd7 8.Pf3,e6 9.Le2,Le7 10.0-0,h5 11.Ph4,Lh7 12.Te1,f5 13.Lxh5!** zie diagram 1 *een verrassend stukoffer om de toren bij de aanval te kunnen betrekken en de koning richting hoek te jagen* **13...Lxh4 14.Txe6+,Kf8 15.Lh6+,Kg8 16.Db3** zie diagram 2 *De zwarte toren op h8 en de loper op h7 staan vast. Op bijvoorbeeld 16...Lg6 volgt 17.Txg6+,Kh7 18.Dxf7 mat. Let op de opmerkelijke stukkenconcentratie op de h-lijn: vier lopers en een toren, netjes op een rij! Zo'n constellatie ziet men zelden. Het ging als volgt uit: 16...Pb6 17.Tae1,Pd5 18.Dxb7,Pc7 19.Dxc7!, een dameoffer beslist de partij 19...Dxc7 20.Te8+,Txe8 21.Txe8 mat!* Men kan haar speelstijl met recht als aanvallend en ondernemend bestempelen.

Grootmeester Sarah Hooft: aanvallend en ondernemend.

FOTO ARNOGRAPHICS

Diagram 1

Diagram 2

Een jaar later mocht ze van de FIDE de grootmeestertitel bij de dames (WGM) in ontvangst nemen. Afgelopen mei nog speelde ze mee in het BPB Limburg Open in Maastricht. De intensieve schaakactiviteiten weerhielden haar er niet van om aan de universiteit Duisburg-Essen een Master in de Economische Wetenschappen te behalen. Sarah Hooft komt uit voor Sportfreunde Katernberg, maar heeft ook vier jaar lang bij de Enschedese schaakvereniging ESGOO gespeeld. Haar moeder is Nederlandse, dus spreekt Sarah zelf ook een aardig mondje Nederlands. Het was voor deze iongedame dan ook geen

drempel om in Landgraaf een lezing annex training te komen verzorgen. Het thema van de lezing was 'Vrouwenschaak in Nederland en Duitsland'. Sarah vertelde in het kort iets over de gang van zaken tijdens grote wedstrijden zoals de Schaakolympiade. Hierbij maakte ze gebruik van partijfragmenten van de Nederlandse en Duitse vrouwen tijdens de afgelopen september in Azerbeidjan gehouden Schaakolympiade. Zelf was Sarah dit keer niet geselecteerd voor deelname aan dit giga-evenement. De concurrentie in Duitsland is nu eenmaal groot. Bij het Europees Kampioenschap in 2017 zal ze er

waarschijnlijk weer bij zijn. Het onderwerp van de training draaide om 'stukken ruilen of niet ruilen' en 'activiteit van de stukken'. De voorzitter van SV Schaesberg, René Coenjaerts, was in zijn nopjes: „Afgaand op de reacties van de tientallen deelnemers kan met recht gesproken worden over een geslaagde avond. Zowel de sterkere als de minder sterke spelers konden er iets van opsteken.” Hij kondigde alvast aan dat op 26 maart 2017 een groot schaakfestijn zal plaatsvinden op Slot Schaesberg. Ook weer in het kader van de jubileumactiviteiten van SV Schaesberg.

DENKSPORT SCHAKEN

Gesplitste wedstrijd

DOOR HENK VAN GOOL

Afgelopen zondag vond de tweede ronde van de Limburgse schaakcompetitie plaats.

In de promotieklasse gaat Blerick aan de leiding. De wedstrijd tussen De Juiste -Z- 1 uit Noorbeek en Venlo 2 werd in twee delen afgewerkt.

Een wedstrijd voor een deel vooruit spelen. Dit is in een teamsport normaal gesproken onmogelijk. Het is een beetje vreemd als voetbalteams de ene dag de helft van hun spelers laten opdraven, terwijl pas een dag later de andere helft onderling de strijd aangaat. In de schaaksport is iets dergelijks wél mogelijk, aange-

zien elke speler in een teamwedstrijd toch op zijn eigen bord bezig is. Interactie en samenspel, zoals bij het voetbal, vindt er niet plaats. Enkele partijen kunnen dus gemakkelijk een dag eerder gespeeld worden. Je kunt wat dat betreft discussiëren over de vraag of schaken ook als teamsport gezien kan worden. Maar diezelfde vraag kun je ook stellen over bijvoorbeeld de dam- of de biljartcompetitie. Ieder speelt zijn eigen partij, waar medespelers verder geen invloed op uit kunnen oefenen. De enige bijdrage die een speler in teamverband levert is een bijdrage in de score. Zelfs morele oppeppers in de vorm van een opbeurend woord zijn niet aan de orde. Er is immers geen pauze met een tussentijdse teambespreking en in de speelzaal moet het stil zijn. Voor-

'Vooruitspelers'. FOTO LEON CURFVS

deel voor de schaker is dan wel de flexibiliteit. Als je je team niet in de steek wilt laten, bestaat er dus een uitwijkmogelijkheid. Hier is wel een restrictie aan verbonden. Niet meer dan twee partijen mogen op deze wijze verschoven worden. Niet elke speler vindt het overigens prettig om vooruit te spelen. Je mist immers de gezelligheid van het team om je heen. Bovendien speel je dan vaak op een doordeweekse dag. Afgelopen donderdag werden er twee partijen van de promotieklassewedstrijd De Juiste -Z- 1 - Venlo 2 op de clubavond van de Venlose schaakvereniging vooruit gespeeld (zie foto, gemaakt door Leon Curfs). De Juiste -Z- 1 nam in deze prelude op het zondagduel een voorsprong

Diagram 1

door één van de partijen te winnen. **Zie diagram 1** Patrick Nauts - Nico van der Hoogt *De witte dame staat aangevallen maar in plaats van een damezet te doen, ziet de witspeler uit Noorbeek een mooie tussenzet: 33.Pxf7! dekt de dame. Na bijvoorbeeld 33...Txf7 staat de zwarte dame niet meer gedekt. Zwart ruidde daarom de dames, maar bleef na 33...Dxd6 34.Pxd6+, Kf8 35.f3 wel een pion achter. Een voordeel, dat de witspeler in partijwinst wist om te zetten.*

De andere partij werd remise **Zie diagram 2** Marc van der Lee - Philippe Da Ces *Zwart staat een loper voor en dreigt met zijn h-pion te promoveren. Toch kan hij de partij niet winnen omdat hij ook promotie van*

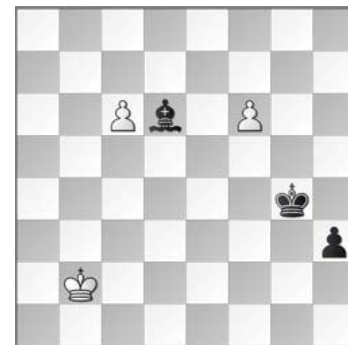

Diagram 2

één van de witte pionnen moet toestaan. 57.f7,h2 58.f8D,Lxf8 59.c7,Lg7+ 60.Kc2,h1D 61.c8D+ Het eindspel Koning, dame en loper tegen koning en dame valt niet te winnen. Beide spelers besloten enkele zetten later dan ook het punt te delen.

Venlo 2 wist op zondag niet meer terug te komen van de vroege achterstand. De Juiste -Z- 1 won met 5-3. De Limburgse competitie bestaat uit zes groepen verdeeld over vier klassen. In de hoogste klasse gaat de strijd voorlopig tussen Blerick 1, De Juiste -Z- 2 en DJC 2. Deze drie hebben nog de maximale score. Blerick wint tot nu toe met grote cijfers en heeft de meeste bordpunten en lijkt daarom favoriet voor de titel.